

WORLD PARROT TRUST

PsittaScene Winter/vintern 2013

Översättning Tiina Håkans/Lars Persson

www.parrots.org

sweden@worldparrottrust.org

INNEHÅLL

- 2 Från ordföranden - *Alison Hales*
- 4 Afrikas papegojor – *Vad vi vet, vad vi inte vet*
- 8 Välkommen - *Dr. Rowan Martin – WPTs afrikanska bevarandeprogram*
- 9 Bevarandehjälte - *Ofir Drori*
- 10 Att flyga i det fria - *Frisläppandet av afrikanska gråpapegojor med Jane Goodall*
- 13 Afrikas andra gråpapegoja - *Timnejakon*
- 16 Kongos betydande papegoja – *Afrikanska gråpapegojor*
- 20 Kappapegojan – *En sydafrikansk endemisk art*
- 22 PsittaNytt – *Papegojnyheter och händelser – WPT-kontakter*
- 24 Papegojor i det fria - *Kappapegojor*

Från ordföranden

Vi tillägnar detta nummer av *PsittaScene* Afrikas papegojor och vårt arbete med att lära oss om dem samt skydda dem. För att öka vår kapacitet inom detta område är jag glad över att välkomna en ny medlem till vår stab. I många år har Dr. Rowan Martin imponerat på oss med sin vetenskapliga, akademiska och organisatoriska skicklighet. Han arbetar nu vid WPT som ledare för det afrikanska bevarandeprogrammet som är en spännande del av vår pågående verksamhet i Afrika.

Rowan hade en viktig roll i att koordinera arbetet med att ta fram situationen rörande forskning och bevarande av papegojor i Afrika och på Madagaskar (artikel på sidan 5). Han var också närvarande vid ett historiskt arbetsmöte som nyligen hölls i Monrovia i Liberia. Detta arbetsmöte förde tillsammans representanter från ett antal länder med ett gemensamt mål, nämligen att stärka kapaciteten i att bevaka och reglera den internationella handeln med afrikanska gråpapegojor och Timnejakos. Deltagare från regeringen, NGOs och akademien presenterade

resultat från pilotstudier, undersökningar, populationstrender och mönstren i den legala och illegala handeln. Fastän betydande utmaningar var tydliga började de nationella delegaterna från Liberia, Guldkusten, Sierra Leone, Demokratiska Republiken Kongo och Kamerun vid slutet av arbetsmötet att dra upp riktlinjer för nationella handlingsplaner genom att identifiera, prioritera och utse ansvar för implementerandet av olika nyckelprojekt. Arbetsmötet ("workshop") organiserades av "BirdLife International" på uppdrag av CITES sekretariat.

Afrikanska gråpapegojor/jakos och Timnejakos är heta diskussionsämnen varje gång då afrikanska papegojor förs på tal. De är ikoner över hela världen och under stort tryck på hemmaplan. Vi är glada över att kunna ge berättelser från några av våra nyckelpersoner som arbetar med att skydda deras framtid. Vi berättar om en grupp med gråpapegojor som frisläppts efter sin långa resa tillbaka till friheten. Vi belyser lite av det tryck om infångande som dessa papegojor möter och om den mindre kända Timnejakon. Vi ger också senaste information om Kappapegojan i Sydafrika och vi introducerar Ofir Drori för dig och hans fascinerande liv som aktivist vad rör växt- och djurliv, en hjälte då det gäller bevarande och omsorg.

Sist så tackar vi er för ert stöd som gör vårt arbete möjligt. De bästa önskingar om en fin, trevlig och lycklig helg.

Alison Hales
Ordförande

På våra omslag

FRAM Afrikanska gråpapegojor (*Psittacus erithacus*) ser på samma gång både ängsliga och avslappnade ut under deras första dag i frihet på över 3 år. Fåglarna konfiskerades vid en illegal sändning till Bulgarien. Efter år av väntan släpptes de i Uganda. Se Att flyga i det fria, sidan 10. © Charles Bergman

BAK Kappapegojor (*Poicephalus robustus*), i detta fall en vuxen hona som putsar en hane, finns bara i Sydafrika. De är hotade och förflyttar sig säsongsmässigt som nomader i sökandet efter frukter. Se sidan 20. © Rodnick Biljon

Afrikas papegojor

Av Rowan Martin

Vad vi vet, vad vi inte vet och hur det påverkar

KUNSKAP om populationsstatusen och hoten som fåglarna möter är väsentlig för effektivt bevarande. Informationen som beslutsfattare ofta behöver existerar helt enkelt inte och om den gör det så är den inte lätt att nå. Med beaktande av detta initierade "Parrot Researcher's Group of the International Ornithologist's Union" (sidan 7; fritt översatt Internationella ornitologunionens papegojoforskningsgrupp) en process i att klargöra omfattningen av forskning och kunskap avseende bevarandet av världens papegojor och för att ta reda på vad som är känt, identifiera kunskapsluckor och markera viktiga områden då det gällde bevarande. Här är en sammanfattning av utmaningarna och de möjligheter som finns i att bevara papegojor i Afrika och på Madagaskar och omgivande öar.

Afrika. Då man nämner ordet så trollas bilden upp av ett kolossalt djur- och växtliv och oerhörda ursprungliga landskap. Elefanter strövar obehindrat omkring på ändlösa savanner. Schimpanser svingar sig skickligt omkring i urgamla djungler. Träskonäbbar vadar klumpigt genom träskmarker. Om du noggrant studerar dessa bilder kan du också se en flock med Meyers långvingepapegojor som slagit sig ned i ebenholtsträd eller en afrikansk gråpapegoja som ropar från toppen av en palm. Papegojor är en integrerad del i många afrikanska landskap och utan dem skulle inte bilden vara komplett.

Men denna karikatyr ur en berättelse är bara en sida av kontinenten Afrika som utvecklas snabbt. Både ekonomier och populationerna svingar sig uppåt och då de gör det så ökar också resursefterfrågan. Habitat försvinner eller degraderas kontinuerligt och kan inte stödja papegojpopulationerna såsom de gjorde förr. Ett stort antal papegojor har tagits för handel och det har påverkat populationerna på olika ställen. Med dessa förändringar uppstår utmaningar men också möjligheter för bevarandet av papegojor. Medvetandet om ekosystemens skörhet växer liksom informationen som kan påverka och ge upphov till lämpliga aktioner.

Papegojorna i Afrika och på Madagaskar tillhör fem släkten *Agapornis*, *Coracopsis*, *Poicephalus*, *Psittacus* och *Psittacula*, av vilka de första fyra är endemiska och inte finns någon annanstans på jorden. Bland annat detta unika förhållande gör Afrikas papegojor så viktiga. Beroende på vilken bok man läser så innehåller dessa släkten mellan 23 och 26 arter. I någon mån visar denna osäkerhet hur litet som vi fortfarande vet om papegojorna på denna kontinent och hur långsamt dessa fåglar har gett med sig av sin mystik.

KNAPPHETEN PÅ INFORMATION om vilda afrikanska papegojor är egentligen förvånande med tanke på hur många arter som finns i fångenskap. Afrikanska gråpapegojor, långvingepapegojor och åtskilliga dvärgpapegojor är bland de populäraste sällskapsfågeln och ändå har ingen av dessa arter tills nu varit föremål för en enda fältstudie. Nutida ansträngningar fokuserar på att fylla detta tomrum men mycket återstår att göra.

Taxonomi är ett viktigt verktyg i bevarande. Prioritet bestäms art för art. Nutida arbete har stött tanken på att gråpapegojor och Timnejakos (*Psittacus timneh*) utgör två skilda arter vilket har betydande konsekvenser då det gäller bevarande. Timnejakon är begränsad till småområden i låglandsskogar i en handfull västafrikanska länder och har tills nu fått liten uppmärksamhet i forskning eller bevarande. Deras nyligen insedda status har medfört att hoten mot dessa kvarstående populationer har insetts liksom skillnaderna jämfört med deras mera vitt spridda kusiner. Arbete är också på gång med att lösa de genetiska skillnaderna mellan Sydafrikas Kappapegoja och deras kusiner och att de utgör olika arter (sidan 20). En mängd olösta frågor kvarstår och ytterligare forskning behövs som använder senaste genetisk kunskap och som kan ge överraskningar och förhoppningsvis kasta ljus över en debatt som pågått under lång tid.

UTVECKLINGEN av fågelatlasar i ett antal länder har också givit värdefull information om utbredningen hos åtskilliga arter. Fågelatlasprojekt tar systematiskt upp att beskriva olika arters utbredning genom att dela upp områden i ett rutnät och bestämma närvaron eller frånvaron av fåglar i olika områden. Sådan information kan vara otroligt värdefull och ge riktlinjer för aktuell artutbredning, ge en uppfattning om hur variationen är och vara en grund för att undersöka vad som påverkar artdistributionen. Atlasdata finns nu i någon form i 21 av 48 länder söder om Sahara och flera ytterligare projekt är på gång i exv. Tanzania, Ghana och Angola. Det kommer snart att finnas utbredningsdata i nästan alla länder i södra och östra Afrika. Trots dessa framsteg återstår några stora hål i vår kunskap, majoriteten huvudsakligen i centrala och västra Afrika. Dessutom är den mesta atlasdatan äldre än 10 år och mycket av den mer än 20 år. På grund av detta är dess värde att erhålla aktuell populationstäthet begränsad om än den ger stora möjligheter att se trender över tid.

Utbredningsdata kan ofta vara missledande särskilt då den är insamlad i mindre detaljerad skala. Skillnaden i täthet från träd där det är fullt med papegojor till träd med ensamma individer syns inte nödvändigtvis i utbredningstätheten för om det finns en fågel i denna ruta i nätet kommer denna ruta att utmärkas. Under de senaste årtiondena har statistiker inom biologin utvecklat mer sofistikerade metoder att uppskatta fågeltätheten. Tätheten kan sedan användas tillsammans med denna befintliga kunskap till att uppskatta det totala antalet fåglar. Trots metodik- och teknologiförbättringar så är uppskattandet av absolut fågeltäthet fortfarande en utmaning. En faktor är också att i många områden där papegojor lever så saknas infrastruktur och andra

begränsningar så att fåglarna kan nås och verkliga populationsuppskattningar är i ökande grad ouppnåeliga.

Genom att säkerställa upprepade undersökningar på samma nivå är det möjligt att fastställa om populationerna minskar eller ökar. Sådan information är kritisk för att veta om en population är hotad eller om bevarandeinitiativ är lyckade. Undersökningsprogram finns för närvarande för bara några få afrikanska papegojor inklusive Kappapegojor i Sydafrika, mindre vasapapegoja (*Coracopsis nigra*) på Seychellerna och afrikanska gråpapegojor i Kenya och det finns ett desperat behov att effektivt övervaka populationer på andra platser.

I frånvaron av sådana data, vilket ofta är den situation vi möter i Afrika, så kan vi ibland använda grova metoder för att få en uppfattning om vad som händer med populationerna. Observationer om storleken på grupper, antalet fåglar i flockar eller helt enkelt observationsfrekvensen kan ge en indikation om populationens status och hur den har förändrats. Denna typ av information är ofta svår att tillgå, gömd i dammiga tjocka volymer, i tidiga fältguider, i exkursionsmaterial, i regeringsrapporter och totalt är deras potential att avslöja subtila förändringar begränsade. Ändå kan de på olika sätt ge indikationer om trender över tid och kan vara värdefulla där beslutsfattare har litet annat material att arbeta med.

De afrikanska gråpapegojornas öde i Ghana är ett användbart exempel. Tidiga regeringsrapporter talade om flockar om 2 000-3 000 fåglar. Undersökningar från tidigt 1990-tal rapporterade 700-1 200 fåglar. För fem år sedan ansåg ornitologer som arbetade i fält att en flock på över 30 fåglar var exceptionellt stor. Inga flockar som närmade sig denna storlek har rapporterats sedan dess. Jämförelser av detta slags information kan vara nyckeln till att identifiera problem.

Fastän förståelsen av populationernas status är viktig för att bestämma var insatser behövs så behöver vi också identifiera hot och förstå hur vi bäst kan möta dem. Forskning som kan ge information om bevarandeåtgärder på detta sätt är kritiska men kan också vara kostsamma, tidsödande och många gånger utmanande. Att få en balans mellan att utföra mer forskning och att agera innan det är för sent är en av de största utmaningarna som möter en person som arbetar med bevarande.

OVISSHET OCH HANDLANDE

Det finns ett klart behov av att veta mer om kontinentens papegojor. Några arter som Niamniampapegoja (*Poicephalus crassus*) och grönhuvad dvärgpapegoja (*Agapornis swindernianus*) är nästan okända och vår kunskap om deras utbredning visas som lite löst dragna cirklar på en karta. För andra som morhuvad papegoja (*Poicephalus senegalus*) och rödhuvad dvärgpapegoja (*Agapornis fischeri*), några av de som det mest handlas med, finns överhuvudtaget inga data om populationstrender. Den föga avundsvärda uppgiften i att bestämma i vilken omfattning handel kan ske för att vara hållbar bör vara lite bättre än baserad på gissning.

Om andra arter vet vi tillräckligt för att oroas. Mer forskning borde gå hand i hand med bevarandeåtgärder för att hantera troliga hot. Gulhuvad långvingepapegoja (*Poicephalus flavifrons*) till exempel finns begränsad i Etiopiens återstående fragment av afrobergskogar. Aktioner för att hantera den pågående degraderingen av deras habitat borde kompletteras med forskning om populationsbegränsningar och deras nutida utbredning. Medan mer forskning och möjligheter till observation måste förfinas och förbättras så innebär väntan tills vi har alla svar att vi kanske väntar alltför länge.

DE GODA NYHETERNA är att bevarandeåtgärderna kan få positiva resultat. År 2007 togs en av de mest utrotningshotade fåglarna i världen Mauritiusparakit (*Psittacula eques*) från listan som kritiskt utrotningshotad (den högsta hotklassen som finns på IUCNs röda lista). För trettio år sedan fanns endast en handfull vilda par men idag räknas populationen i hundratals. Denna framgångssaga var resultatet av kraftfulla bevarandeåtgärder följda av systematisk forskning. Mera nyligen har upptäckten av sjukdomen "Psittacine Beak and Feather Disease" orsakat oro

men samma sätt att hantera problemet som ovan har förbättrat förståelsen för detta virus, handhavandet av det och vilket hot det utgör med viktig läxa för bevarande på olika platser.

AFRIKA ÄR EN KOMPLEX KONTINENT och att ta sig an hoten mot kontinentens papegojor erfordrar olika åtgärder på olika nivåer. Överenskommelser under internationella konventioner sådana som "Convention on Biological Diversity" (CBD) och "Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora" (CITES) kan vara ett kritiskt första steg. Att vända sådana här överenskommelser till meningsfulla åtgärder är inte helt lätt på en kontinent där det förekommer många olika prioriteringar. Lokal kapacitet behöver byggas upp för att förmå länderna att skydda sin djur- och växtvärld. Det är ofta dagliga beslut hos de som lever tillsammans med papegojorna, och vars öde är inriktat knutet till fåglarna som finns nära dem, som kan ha större påverkan. Medvetande om bevarandeproblem behöver förbättras, alternativa näringar utvecklas och nästa generation utrustas med de verktyg de behöver för framtiden. Endast med denna arsenal av verktyg kan vi försäkra oss om att papegojorna fortsätter vara en del av afrikanska landskap och att den bilden förblir komplett.

Dr. Rowan Martin är ledare för "World Parrot Trust's Africa Conservation Programme" (WPT's bevarandeprogram i Afrika). Han koordinerade nyligen en undersökning rörande statusen på forskningen och bevarandet av papegojor i Afrika för "International Ornithologist's Union Parrot Researcher's Group" (fritt översatt Internationella ornitologunionens papegojoforskningsgrupp).

Textruta: Att arbeta tillsammans för papegojorna

"The Parrot Researcher's Group" (PRG; fritt översatt papegojoforskningsgruppen) utgör ett nätverk med både individer och organisationer och syftar till att stärka forskning och kunskapsbaserat bevarande av papegojor.

Gruppen har nyligen utnämnts som "Research Coordination Committee on Parrots (RCCP) of the International Ornithologist's Union".

PRG/RCCP stödjer ett forum på nätet, ett bibliotek på nätet med över 2 300 professionellt granskade artiklar och andra dokument, organiserar konferenser och symposier och stödjer publicerande av särskilda upplagor av forskningsjournaler och regionala överblickar av forskning och prioriterade bevarandeåtgärder.

PRG-sekreterare: Juan Masello - jmasello@wcs.org

Välkommen

World Parrot Trust välkomnar med glädje **Dr. Rowan Martin** till vår stab som ledare för afrikanska bevarandeprogrammet ("WPT Africa Conservation Programme"; WPT-ACP). Rowan kommer att leda utveckling, ledning och implementering av programmet, marknadsföra dess vision och mål, delta i strategiska nätverk, skapa fonder, förestå relaterade projekt och erbjuda teknisk assistans.

Mellan 2009 och 2013 innehade han en postdoktorstjänst vid "Percy FitzPatrick Institute of African Ornithology" vid "University of Cape Town", Sydafrika. Medan han var där involverades Rowan i bevarandet av afrikanska papegojor och koordinerade en studie avseende forsknings- och bevarandestatus hos papegojor i Afrika för "International Ornithologist's Union Parrot Researcher's Group". Resultaten i denna studie (sidan 4) utgör en vägledning för WPT's Afrikaprogram.

Rowan är ekolog med starkt intresse för bevisbaserat bevarande och skötsel av hotade arter och ekosystem. Hans forskning har fokuserat på förståelsen av beteenden och konsekvenser för populationer såväl som effekterna av klimatändring på fåglar. Han har deltagit i ett antal projekt i

fält i Uganda, Kenya, Sydafrika, Panama, Nicaragua och Karibien och har rest vitt och brett genom södra och östra Afrika.

WPTs afrikanska bevarandeprogram

Denna upplaga av *PsittaScene* dedikeras till afrikanska papegojor, de många karismatiska och ikoniska arter som är integrerade i det afrikanska landskapet liksom elefanter, lejon och giraffer. Fastän åtskilliga arter är bland de mest populära sällskapsfåglarna så är förvånansvärt lite känt om dessa arter i det fria. Där information verkligen finns så ser utsikterna förskräckliga ut och det finns ett angeläget behov att öka inte bara forskning utan också bevarandeåtgärder i regionen. Som svar på detta har World Parrot Trust initierat "Africa Conservation Programme" (afrikanska bevarandeprogrammet) som kommer att bygga på de kunskaper som finns och säkra de afrikanska papegojornas framtid.

Ansträngningar kommer att fortgå att hjälpa lokala partners genom att genomdriva handelslagar och säkra att konfiskerade papegojor handhas ansvarsfullt och återbördas till det fria. Dessutom kommer vi att utveckla programmet på en rad olika punkter.

Vi utför ny forskning och nya bevarandeprogram för att erbjuda kunskap rörande de populationer som bäst behöver det, medan vi samtidigt handlar gentemot omdedelbara hot.

Några arter som Niam-niampapegojan förblir mer eller mindre okända och det finns behov av att skaffa den mest basala informationen om deras status. Andra arter som gulhuvad långvingepapegoja i Etiopien är begränsad till småområden som är sårbara för mänskliga ingrepp. Ännu andra som morhuvade papegojor, som det handlats mest med, är listad av CITES. Det finns ett angeläget behov av att bestämma hur infångandet av fåglar påverkar populationerna och vilka åtgärder som behövs.

Vi utvecklar utbildningsprogram för att engagera människor som är engagerade i bevarandet av papegojor. Vi kommer också att fortsätta att arbeta med att säkerställa att beslut som görs i internationella konventioner såsom CITES baseras på bästa tillgängliga information. De exportkvoter som finns idag saknar vetenskapligt underlag. Det är kritiskt att korrekt beslut tas i de fall osäkerhet finns.

Det finns mycket att göra men med din hjälp och Rowans expertis så finns spännande framtida möjligheter för de afrikanska papegojorna.

Bevarandehjälte | Ofir Drori

Citat: "Fallet med de 500 gråpapegojorna visade sig vara ett av de mest intressanta fallen i termer av omfattande korruption och komplexitet. Att kämpa mot korruption under 6 dagar non-stop gav oss några segrar, nämligen en topphandlare bakom galler och de flesta av papegojorna vann sin frihet. Jag vill använda detta fall för att avslöja hur korruptionen arbetar på höga nivåer. Vi talar om ett värde genom smuggling på en halv miljon dollar."

Ofir Drori, "Last Great Ape Organization"

Lagar som berör växt- och djurliv fungerar bara som skydd då de är verkställda. I många länder existerar effektiva lagar men de ignoreras helt enkelt. Korruptionen når de högsta nivåerna och djur av alla slag lider de mest ofattbara öden i händerna på människor som klarar sig undan med förmögenheter och utan straff. Över hela världen utspelas detta om och om igen.

Vi har valt att ära Ofir Drori som vår bevarandehjälte för hans exempellösa arbete mot djurhandel i Afrika. Ofir, grundare och direktör för LAGA ("Last Great Ape Organization"), har medfört en våg av förändring i Afrika. Vi ger Ofir ett erkännande för de tusentals djur han och hans kolleger har räddat från handelns brutalitet och för den långa lista med kriminella personer de lagfört.

Han beskriver sitt hopp från att vara journalist som behandlade handel med ”bushmeat” till att bli en erkänd person mot tjuvjakt på detta sätt.

“I en avlägsen liten stad med utbredd handel med apor så fick jag kontakt med en ung överlevare från handeln med ”bushmeat”, nämligen en schimpansunge som var bunden, förnedrad och sjuk i ett smutsigt rum. Hans ögon var lika mänskliga som hos småbarn men ingen tycktes märka det. Det var fruktansvärt och jag visste att om jag inte gjorde något så skulle han dö. När de lokala myndigheterna vägrade att agera så lurade jag tjuvjägarna genom att ta tag i den fångade ungen. Jag lossgjorde honom och kramade honom. På några få sekunder blev han en baby och han klängde sig fast vid mitt bröst som det var en säker plats. Han skulle ha dött innan han nått sitt tredje år men nu fick han chansen att bli ytterligare 50, dvs. chansen att leva längre än jag. Jag kallade honom Future därför det var vad jag ville ge honom och vad jag ville ge denna hans art.

Future levde med mig de första månaderna innan han kunde förenas med en grupp apor på säker plats. Denna speciella dag då jag räddade Future var dagen jag beslutade mig för att stanna och öppna vägen för en lag ”Wildlife Law Enforcement” NGO och kämpa för att rädda de sista stora aporna från utrotning.”

Där det finns föräldralösa schimpanser, elefantdelar, myrkottdelar och leopardpälsar så finns det också papegojor, levande, och de är delvis för handel och lider av detta. LAGA har också kämpat för papegojor och drivit på för konfiskering av tusentals gråpapegojor i samarbete med WPT och lokala organisationer för att få dessa fåglar rehabiliterade och frisläppta. Den bästa nyheten av alla är att LAGA-modellen nu har införts över hela Afrika och är en mäktig kraft som stödjer lokala myndigheter i att stärka deras existerande lagstiftning mot tjuvjakt.

Besök gärna våra länkar på nätet för att lära mera om Ofir Droris fascinerande liv och arbete.

Att flyga i det fria

Av Charles Bergman

FÅGLARNA TITTADE ALLA DAGAR PÅ OSS MED TYDLIG MISSTRO. Du kunde se det i deras klara gula ögon, de kännande blickarna från fullt medvetande varelser. De flockades tillsammans i ett bakre hörn av den tillfälliga voljären gällt skrikande, vislande och skrockande. Vi hade kommit till ön i Lake Victoria, i Uganda för att frisläppa dem men de tycktes inte ta del i detta.

Det var ett historiskt ögonblick och första gången som papegojor smugglats ut ur Afrika, konfiskerats och returnerats till kontinenten och frisläppts. Tråkigt nog hade dessa fåglar goda skäl att vara misstänksamma.

De sjutton gråpapegojorna i voljären hade tillbringat de senaste 3,5 åren inom den globala djurhandeln och lidit av det ena traumat efter det andra i mänskliga händer. De var troligen illegalt fångade i Demokratiska Republiken Kongo och därefter hade de flugits till Libanon, fått falska papper och slutligen hamnat i Bulgarien, där de upptäckts av en skarpögd officiell tjänsteman.

Det skulle ta år för World Parrot Trust att välja ett passande land i Afrika för deras återförande och få allt byråkratiskt arbete slutfört. Detta ledde oss och desto viktigare för fåglarna själva genom detta egendomliga spel med lång väntan slutligen till Ngamba Island i Lake Victoria. Ngamba Island tycktes vara ett inspirerat val för frisläppning, 100 tunnland med jungfrulig skog långt ifrån fastlandet och redan skyddad som plats för övergivna och föräldralösa schimpanser (se *PsittaScene*, maj 2013).

Den årslånga plågan i fångenskap var en svår pärs för papegojorna. 108 fåglar konfiskerades i Europa och de flesta var i fruktansvärd form. Många dog direkt och endast 23 överlevde i väntan. Av dessa var 17 vid sådan hälsa att de kunde släppas denna speciella dag. Så påverkar tyvärr handeln och fångenskap papegojor.

Men deras dag hade slutligen kommit. Dagen var så viktig att Dr. Jane Goodall, en av de mest kända och effektiva försvararna av djur i världen, var till hands för att ha äran att öppna voljärdörren. Hon är berömd för sin epokgörande forskning om schimpanser och deras förmågor. Dr. Goodall reste till Ngamba Island för att sätta fokus på de negativa aspekterna med handeln med vilda djur. "Vilda papegojor mår inte bra i burar", sade hon till oss kvällen före.

Dr. Goodall berättade en historia om ett möte med en gråpapegoja i Brooklyn, New York. Papegojan som hette N'kisi hade sett dokumentärer som visade Dr. Goodall och hennes schimpanser. När de möttes hälsade N'kisi henne med orden "Hi Jane, var är din schimpans?"

Vad måste inte allt lidande med handel betyda för sådana smarta och känsliga varelser?

Dr. Goodall har en samling människor efter sig. En liten armé med afrikanska journalister både från TV och från tidningar gjorde en tidig morgonresa till ön för frisläppningen. De väntade kanske en dramatisk händelse och få ett fint foto, en öppen dörr och flaxande vingar, ett plötsligt virrvarr i grått och rött och fåglar som kastade sig ut i friheten.

Men papegojorna hade sina egna idéer. Om de talade sinsemellan så är jag ganska säker på att de talade om oss. "Vi vet att ni är därute tycktes de säga och vi kommer inte ut."

Timmarna gick. Pressen lämnade platsen. Dignitärerna lämnade. Dr. Goodall lämnade för att komma i tid till flyget. Slutligen tog Rowan Martin, min student Nev Granum och jag en middagspaus.

Efter middagen då den röda afrikanska solen sänkte sig ned emot Lake Victoria så åkte vi tillbaka till voljären.

"Se", sade Rowan, "två är ute." En ornitolog vid World Parrot Trust, Rowan, övervakade hela frisläppningen och gjorde ett fint jobb för papegojorna.

Två fåglar med röda stjärtar satt sannerligen på en plattform just utanför öppningen. Då vi tittade på dem flög de iväg. Vingslagen hördes tydligt och de landade på marken. Vi blev oroliga. En oro för frisläppningen var just att fåglarna inte var starka nog för att flyga fritt efter tre år i burar. Glädjande nog lättade de över några låga buskar och över staketet som fanns runt lägret och slog sig ned i ett avlägset träd. Vi var mycket lättade och kunde andas ut. Samma kväll kunde vi se ytterligare fem papegojor lämna voljären. De tillbringade sin första natt på år utanför en bur.

Nästa dag, en magisk afrikansk morgon, anlände vi till voljären. Solen lyste i ljusröda färger genom molnen över Lake Victoria och schimpanserna skrek och väsnades då de åt frukost. Papegojorna ropade också och schimpanserna tjoade. Två fåglar satt redan på grenar nära voljären och en fågel var på plattformen utanför voljären. Den klättrade upp på en gren och sedan längs ett rep som användes för att öppna luckan och flög sedan till de två papegojorna på grenarna.

Jag iakttog dem då en liten grupp med fyra papegojor flög ovanför skogens toppar med lätta vingslag och försvann då de undersökte den bortre delen av sitt nya hem. Det var omöjligt att inte känna hjärtat blöda då man såg dessa papegojor i sin första fria flykt. Efter hundratals år med att ta papegojor från det vilda så gjorde vi äntligen det rätta genom att föra dem hem igen.

Under morgonen så var alla utom tre papegojor utanför voljären.

Jag iakttog då en fågel som flög upp till en bar grenstump ovanför schimpansernas plats. Den låga morgonsolen värmdes dess gråa fjädrar och lyste på dess vita huvud. Fågeln hade ett panorama över Lake Victoria och den skogiga ön. Efter så mycket trauma vad betydde inte denna vy för papegojan? Kunde den se horisonten och en ny framtid för papegojor i Afrika?

Det var ett sådant gripande ögonblick för oss och ännu viktigare för papegojan som är så intelligent, smart, kännande och sedan plötsligt så fri.

Charles Bergman har haft ett långt intresse för papegojor. Under tidigt 1990-tal skrev han en artikel för "Audubon magazine" om sina äventyr med att avslöja papegojsmugglare. Nyligen skrev han en artikel för "Smithsonian magazine" om arasmugglare i Latinamerika och deltog tillsammans med Dr. Gilardi i en expedition till Guyana för att se den sista kända vilda flocken av solparakiter. Att frisläppa gråpapegojor i Afrika har varit en av hans bästa erfarenheter hittills.

Bildtexter:

Motsatt sida) Dr. Jane Goodall tillsammans med WPT's Rowan Martin öppnar voljärdörren för 17 afrikanska gråpapegojor som efter lång provning kom hem. Efter många förberedelser så var deras frisläppande på Ngamba island i Lake Victoria i Uganda en uppmuntrande erfarenhet för alla. (Ovan) De första fåglarna undersöker den öppna dörren och därefter grenarna nära deras aklimatiseringsvoljär där de återfått styrka för att kunna flyga i det fria.

Afrikas andra gråpapegoja

Av Paulo Catry

DOMINGOS OCH HANS BROR GUIDAR OSS genom skogen medan visslingar och höga rop från papegojor låter från skogens höga övre delar. Männen viskar till varandra på den lokala Bijagó-dialekten som används på Canhabaque och som förstås av lite mer än några tusen personer på Jorden. Ett hotat språk som talas av före detta jägare av hotade fåglar. Fåglarna är skrämde och rör sig oupphörligt ovanför våra huvuden innan de försvinner. Men vi har märkt ut deras bon och Domingos är på väg att klättra upp till ett, men inte för att röra det utan samla värdefull information som hjälp till deras bevarande.

OM DU NÅGONSIN HAR HÖRT TALAS OM GUINEA-BISSAU, ett lite västafrikanskt land, så är oddsen låga att det är om djup fattigdom, militär instabilitet och andra otrevliga saker i detta glömda land. Oberoende av den dåliga pressen så är Guinea-Bissau ett fascinerande land med stor kulturell och biologisk diversitet, vänliga människor och en plats där du kan arbeta och resa säkert! Trots publika institutionernas relativa svaghet har Guinea-Bissau ett fungerande nätverk av parker och reservat. Landet är också hemmet för en av de få kända på Jorden häckande populationerna av Timnejakos (*Psittacus timneh*).

Tusentals Timnejakos har sålts och ägs som sällskapsfåglar och ändå är dessa fåglar praktiskt taget obekanta för ornitologer. De splittades nyligen upp från sina mera lysande kusiner gråpapegojorna/jakos (*Psittacus erithacus*). Timnejakos har historiskt inte fått så mycket uppmärksamhet och ingen har systematiskt studerat dem i det fria. Denna ouppmärksamhet är orsaken till att de nu är mer eller mindre försvunna från sitt naturliga västafrikanska område.

TIMNEJAKOS ÄR NUMERA KLASSADE SOM SÅRBARA av IUCN men denna klassifikation är sannolikt en underskattning av deras oroande status. Utan data kan vi naturligtvis inte bevisa denna misstanke. Liksom så många västafrikanska djur i skogarna är Timnejakos offer för en rad olika faktorer där tjuvjakt, handel, snabb habitatförstörelse, snabb befolkningstillväxt och ihållande fattigdom är det som väsentligen bidrar till denna biodiversitetskris.

Det finns inga Timnejakos inom Guinea-Bissaus kontinentala territorium vilket tydligen varit fallet åtminstone åtskilliga årtionden. Om de försvunnit genom handel eller deras frånvaro kan förklaras av naturliga orsaker kan man bara spekulera om. Men inte långt utanför kusten i Bijagós (en skärgård som utgörs av ungefär 88 öar) kan Timnejakos fortfarande ses. Detta är den extrema västra gränsen för deras globala utbredning. Här på åtskilliga av de större öarna har papegojor fångats och handlats till branten av utrotning. De är nu sällsynta och tycks endast häcka på mindre obebodda öar.

Under sent 1990-tal gjordes de första undersökningarna om Timnejakons status i Guinea-Bissau och gav en värdefull första men ganska grov bild av deras status och utbredning. Från början var det klart att de var fåtaliga och lokaliserade i skärgården och var föremål för viss handel. Vid denna tid skapades de första två nationalparkerna (Orango NP och João Vieira – Poilão NP) och då inte bara på papper utan de facto. Det mesta bevarandearbetet och bestämmelserna koncentrerade sig initialt på den marina miljön, eftersom dessa parker har en betydande marin komponent. Men IBAP ("National Institute for Biodiversity and Protected Areas") har också intresserat sig för livsbetingelserna på land och särskilt för papegojor.

Ön João Vieira utgör mindre än ett dussin kvadratkilometer men har ändå den tätaste och uppenbarligen friskaste Timnejakopopulationen i Guinea-Bissau. Öns granne som är av samma storlek, Meio, har också många papegojor. På andra ställen är däremot papegojor fåtaliga om än några viktiga platser kan vara oupptäckta.

Trots framsteg under de senaste årtiondena som inkluderar viktigt grundläggande arbete och den framgångsrika involveringen av Seco, undersökningar av parkvaktare som försvårat tjuvjakt i kritiska områden, så återstår mycket att göra. Förra året när WPT kungjorde att Bijagós utgjorde en viktig möjlighet för bevarande av Timnejakos har arbete rörande papegojorna svalnat och fördröjts. Tidigare aktioner har inte fortsatt och IBAP gav mer uppmärksamhet åt andra men också viktiga områden för bevarande såsom för sköldpaddor och hajar. Rykten gick också att några jägare fortfarande var aktiva och nästan inget var känt om papegojorna på öar som inte skyddades eftersom de var parker.

Ett litet projekt skissades med finansiellt stöd av WPT och med koordination av IBAP. Nya aktiviteter lanserades. En av de främsta prioriteterna var att rekrytera en papegoj-jägare Domingos Soda da Cunha för att hjälpa till att samla grundläggande biologisk kunskap på João Vieira samt stödja undersökningar i häckningsområdena. Hamilton Monteiro, en entusiastisk Guinea-Bissau-ornitolog inbjöds att vara del i laget liksom Mohamed Henriques och Quintino Tchanchalam, två unga biologer. Förutom att samla data och att förbättra undersökningarna inkluderades också andra aktiviteter såsom att bygga holkar och på försök placera ut dem inom de centrala delarna av häckningsområdena och bygga ett litet återhämtningscentrum för papegojorna som i framtiden kan skydda från tjuvjakt.

I det förgångna använde papegojor olika sorters träd för att häcka i och då även palmer som det går lätt att klättra i. Nuförtiden använder de endast verkligen höga träd. I mars när jag första gången besökte det huvudsakliga häckningsområdet på João Vieira blev jag häpen då Domingos Soda da Cunha pekade på de höga grenarna på ett 50-60 m högt träd och berättade för mig att han tänkte kontrollera boet nära toppen. Det bara tycktes alltför högt och farligt. Men han klättrade upp och använde bara klättrväxter och han hoppade ibland från ett till ett annat träd nära kronorna. Han hade med sig ett kort rep som hjälp men använde det aldrig. Det var verkligen spektakulärt och jag kunde inte annat än att känna oro för Domingos säkerhet. Uppenbarligen innebär framtida arbete på Bijagós övning i klättringsteknik och därmed tillhörande säkerhetsaspekter!

Oerhört mycket arbete återstår att göra. Vår kunskap om Timnejakons biologi är knapphändig. Vi behöver bättre förstå de mest begränsande faktorerna förutom jakt för Bijagós-populationen och dessutom tillgängligheten av passande häckningsplatser. Vi behöver också få klart för oss utbredningen och närvaron av papegojor utanför parkerna med bättre undersökningar och skydda små isolerade öar som fortfarande kan ha häckande par. Många av dessa öar är heliga enligt lokal tradition och denna status kan vara till hjälp vid etablerandet av strategier för mera effektivt skydd.

Vi behöver också lansera en kampanj för att ta hand om jakos som hålls illegalt av privatpersoner. Bijagós-innevånarna har många traditioner som har stött bevarandet av naturresurser. Traditionella befogenheter och de äldste behöver involveras i ansträngningarna. Vi

tror också på strategin att rekrytera de bästa jägarna måste fortsätta, det finns inte så många. Dessa är oftast vanligen unga män från fattiga samhällen och de är ivriga och beredda att ta vilket jobb som helst som ger dem en stabil tillvaro.

Inget är lätt i Guinea-Bissau men framstegen som gjorts så här långt kan ge en lysande möjlighet i bevarandet av Timnejakos. Prisvärda investeringsnivåer har redan resulterat i positiv påverkan, men ansträngningarna måste utökas och bli mera hållbara. Detta är vår nästa utmaning!

Dr. Paulo Catry är en portugisisk zoolog som varit involverad i forskning och skötseln av skyddade områden i Guinea-Bissau under nästa tjugo år. Med stöd av WPT och MAVA Foundation så hjälper han för närvarande IBAP med att bättre förstå Timnejakos status och behov och att utveckla effektiva bevarandeåtgärder för arten. Detta arbete vid IBAP koordinerades av Aissa Regalla och Castro Barbosa.

Bildtexter:

Timnejakon (vänster) skiljer sig från den mer spridda afrikanska gråpapegojan (sidan 12), inte bara genom färgen på stjärten och näbben, men också i utbredning (mycket liten) och vetenskaplig uppmärksamhet (mycket begränsad).

Karta: Gråpapegojan och Timnejakon finns tvärs över det ekvatoriella Afrika

(Höger) Nedre delarna på ett existerande vattentorn modifierades för att tjäna som en stor bur (Ovan) Tidigare papegoj-jägare rekryterades för att assistera med att undersöka boplatser och med att aktivt skydda bon och få dem att avstå från jakt. Här klättrar man i ett 50 m högt träd utan hjälp av rep. (Höger) Snitt gjorda av jägare i barken på träd för att nå bon.

Kongos betydande papegoja

Av John Hart

JAG ÄR ALLTID UPPMÄRKSAM när jag stöter på en papegojflock oavsett om det är djupt inne i en skog eller i en trädgård i bebott område. Även i Kinshasa, Demokratiska Republiken Kongos (DRC) spretiga huvudstad så sitter papegojor, vars dagliga rörelser vi inte fullt förstår i höga träd som gränsar till Congo River. Närvaron av papegojor är nästan ständigt påtaglig genom deras rop. Jag försöker alltid bestämma vilken som flyger förbi...”Finns det en Kongopapegoja i den flocken? Kommer jag se en glimt av den lite kända Niam-niampapegojan?”

Gråpapegojan (*Psittacus erithacus*) är Kongos betydande papegoja. Den är inte bara spridd över hela landet utan dess storlek, sociala förmåga och förvånande diversitet i läten gör den till den mest berömda av landets fem papegojarter. Gråpapegojor har nämligen karisma som den kongolesiska termen “*tabia*” beskriver.

Men karisman har inte alltid varit till fågelns fördel. Kongos gråpapegojor har varit mål för fångst och handel i årtionden, troligen i mer än hundra år. Under tidigare delen av denna tid fångade lokalt baserade jägare endast ett blygsamt antal fåglar. Det fanns liten oro vad denna exploatering innebar utan man antog eller det tycktes som det fanns en aldrig upphörande tillgång på fåglar i landets vidsträckta regnskogar.

Handeln växte under åren. Baserat på CITES kvoter kan över 100 000 papegojor ha exporterats från DRC under de senaste två årtiondena. Medan exploaterings påverkan säkerligen inte var försumbar tycktes det även bland erfarna observatörer vara uppfattningen att begränsningar i fångst och handel med gråpapegojor var mindre brådskande än många andra bevarandefrågor.

Liksom i andra sådana fall kan dynamiken förändras snabbt. Ett häftigt uppvaknande sker.

Detta uppvaknande var för mig i mars 2011 på Lomami River i centrala Kongo när jag deltog i ett fältbesök vid en avlägsen glänta i regnskogen i ett område ämnat att bli en ny nationalpark. Vi

hade upptäckt denna jungfruliga plats två år tidigare och benämnt den *Parc de Perroquets* på grund av antalet gråpapegojor som punktligt flög ned till marken varje morgon.

Då vi närmade oss *Parc de Perroquets* i en kanot, uthuggen ur en trädstam, såg vi åtskilliga kanoter och en enkelt konstruerad landningsplats. Rök steg från ett läger på stranden och en skrapig inspelning av ett kongolesiskt rumbaband ljud skränigt.

Vi landade och gick upp till lägret där sex personer nervöst hälsade på oss. Jag blev chockad då jag såg två träburar fulla med gällt skrikande gråpapegojor. Vi hade inga parkvakter med oss men jag visade ett forskningstillstånd från kongolesiska nationalparksinstitutet och bad att få tala med ledaren. En klen person som såg lite sjuklig ut steg fram. Han identifierade sig som Didi och räckte fram ett ID-kort från "*Association d'Oisilier du Congo*" ("Congolese National Bird Capturers Association"; fritt översatt: föreningen för nationell fågelfångst i Kongo), en förening jag aldrig hade hört talas om tidigare. Han visade sedan en kopia på ett gammalt CITES-tillstånd som tillät export på 300 fåglar på uppdrag av ett företag i Singapore som handlade med fåglar. Didis burar innehöll över 90 papegojor enligt honom själv.

Jag frågade honom om han var medveten om att han var i en föreslagen nationalpark och att hans infångande av fåglar var olaglig. Han hävdade att hans intyg från CITES tillät honom att fånga fåglar där han så kunde.

Jag tog fram min satellittelefon och ringde parkens föreståndare. Jag hade ingen rätt att arresteras jägarna och frisläppa fåglarna men jag kunde hota med parkvakter om de anlände. Jag visste att detta var osannolikt eftersom vi var dagar bort från närmaste patrullplats med vilken vi inte hade någon kommunikation. Jag var mycket bestämd med att varna jägarna att en grupp med vakter kunde mobiliseras inom kort. Vi kunde inte göra särskilt mycket mer. Vi lade ut. Skriken från de fångade papegojorna var det sista jag hörde då vi rundade en flodkrök.

Vi återvände tre veckor senare och fann lägret tomt. Personer i en by längre ned längs floden berättade för oss att en flotte med papegojor hade passerat på natten utan ljus, en ovanligt riskabel manöver. De hade hört kakafonin från skrikande fåglar.

Vi inspekterade det övergivna lägret. Didi hade nyttjat en tredje bur så han hade mer än 100 papegojor när han lämnade platsen. Tråkigt nog fanns inga tecken på flodhästar som också brukade komma till denna plats. En liten flock med papegojor flög över oss men slog sig inte ner.

Öppningar i regnskogen såsom *Parc de Perroquets* attraherar de mest spektakulära och största samlingarna av gråpapegojor i DRC. Några av dem har klart attraherat papegojor under lång tid och drar även till sig andra fåglar, däggdjur och insekter. Alla arter kommer inte dit och i några fall såsom i *Parc de Perroquets* är gråpapegojor de enda kända fåglarna som samlas där. Dessa platser är dock sällsynta. Vi har under flera år endast upptäckt ett halvt dussin under de tusentals km som vi vid våra undersökningar tagit oss igenom Kongos skogar.

MIN FÖRSTA ERFARENHET av en glänta i skogen med papegojor var oförglömlig. Det var 2005 vid *Mehma* i Okapi Wildlife Reserve, en UNESCO World Heritage Site. Naturfotografen Reto Kuster visades till platsen av den lokale Mbuti Pygmies och dokumenterade som förste person *Mehma* tidigare samma år. *Mehma* har utan tvekan några av de största samlingarna av papegojor och vid tiden för dess upptäckt en av de minst störda platserna för papegojor i Centralafrika. Vid mitt första besök då jag satt vid kanten av gläntan i ett skydd så kunde jag se hundratals gråpapegojor och tusentals duvor (*Treron calvus*) flyga fram och tillbaka till en rad källor som fanns mitt i öppningen. Fåglarna fanns så tätt att jag inte kunde se marken mellan dem då de knuffades, hotade och puffade på varandra för att nå vattnet. Luften var tät av deras läten.

Efter starten 2005 och de tråkiga händelserna 2011 så fokuserade vi i juli 2013 på dessa gläntor med papegojor genom en 4 månaders lång undersökning i provinserna Maniema och Orientale.

Vårt mål var att utvärdera metoder för att fastställa antalet papegojor och att på detta sätt få den första uppskattningen av antalet papegojor som i kommers förs ut från Kisangani, ett av våra nyckelmål i handeln med gråpapegojor i Kongo.

Våra undersökningar gav att det endast fanns ett fåtal papegojor i avlägsen obebyggd skog i annars stora områden med passande regnskog i centrala Kongo. När vi diskuterade våra upptäckter med lokalt bybor så berättade de om större och mera vanligt förekommande flockar förr och då i de områden som vi nu upptäckt endast hade ett fåtal fåglar.

Vår forskning om handeln gav stöd åt våra farhågor att den ledde till minskande papegojpopulationer i Kongo. Vi intervjuade och följde med jägare inklusive ett antal som var specialister i att fånga fåglar inom staden Kisangani samt jägare som klättrade efter ungar i häckningsområdena i en koloni 120 km söder om staden. Åtskilliga lokala köpare eller "*négociants*", som köper papegojor från jägare och skickar dem till exportörer i Kinshasa gav oss information och dessutom möjligheten att se transaktionerna. Lastaren vid ett flygbolag som transporterar papegojor från Kisangani till Kinshasa samarbetade genom att låta oss se förda loggar över sändningar med papegojor.

VÅRA RESULTAT VAR LEDSAMMA. Handelsvolymen var mycket större än vad vi räknat med. Baserat på två månaders undersökning av flygbolagets transporter inklusive en månad då fångst utfördes lagligt men under vilken tid som papegojor fortsatte att transporteras så uppskattade vi att ca 800 fåglar per månad lämnade Kisangani till Kinshasa per flyg. Med denna hastighet och med bara en avresestation så överstiger det antal fåglar som anländer till Kinshasa och som exporteras till internationella marknader avsevärt Kongos CITES-kvot om 5 000 levande fåglar årligen.

Lika störande är siffrorna om fåglarnas dödlighet. Under 3 veckors observation vid en plats med jägare så var mortaliteten för fåglarna omkring 24 %. Alla jägarna som intervjuades klargjorde att mortaliteten var högre då ungar togs från bona eller där fåglar fångades på avlägsna platser och det blev nödvändigt med långa transporter till Kisangani.

Mortaliteten är påtaglig i hela handelskedjan och "*négociants*" rapporterade om 10-40 % förluster. Slutligen ökar dödligheten i lufttransporterna och den har räknats till över 10 %. Tillsammans så dör 45-60 % av tillfångatagna fåglar innan de når Kinshasa för export. Med denna nivå på mortaliteten så omfattar flygtransporterna månadsvis omkring 12 000-16 000 fåglar årligen eller 2-3 fångade fåglar per 100 km² i Orientale Province.

Ingen afrikansk gråpapegojpopulation kan i det långa loppet, även i de vidsträckta skogarna i östra Kongo motstå denna brandskattning. Frågan är hur man kan stoppa denna okontrollerade och destruktiva handel innan landets populationer har reducerats till små spridda rester.

Förbättringar i omvårdnaden av fångade fåglar för att reducera mortaliteten är nödvändig men så länge som jägarna i Kongo tror att lösningen på en död fågel i handen är att finna en annan i skogen så kommer slakten att fortsätta.

VAD SOM VERKLIGEN BEHÖVS är att reducera antalet fångade fåglar. För närvarande är både fångst och handel minimalt kontrollerade och undersökta. Den mesta kontrollen sköts lokalt där myndigheter tjänar på beskattning av jägares och "*négociants*" tillgång på fåglar. Effektiv kontroll av jakten är inte särskilt sannolik på denna nivå. Skydd kommer att kräva samordnade ansträngningar av provinsiella myndigheter i samarbete med "National Parks Institute".

Exporten av gråpapegojor är en stor och lukrativ affär. Det enda genomförbara är att minska den utländska efterfrågan på vildfångade fåglar. Bevarandet av Kongos gråpapegojor är i papegojälskares händer runt om i världen och de måste leda en kampanj mot handeln med vildfångade fåglar.

Om detta inte händer kommer Kongos karismatiska gråpapegojor att snart vara ett blekt minne i hjärtat av deras utbredningsområde i centrala Afrika.

EFTERTEXT. *I november 2010 konfiskerades över 500 afrikanska gråpapegojor från illegala jägare av DRCs "Ministry of Environment" (fritt översatt: Miljödepartementet) vid South Kivus inrikes flygplats och placerades i Lwiro-reservatet (PsittaScene, november 2010). En månad efter det att de konfiskerats togs Lwiro-fåglarna från reservatet av beväpnade regeringstjänstemän som lämnade över fåglarna till de illegala jägarna som skickade dem med flyg till Kinshasa. Två dagar senare dog 730 gråpapegojor på en kommersiell flygtur från Kinshasa till Durban. 2010 så transporterades Lwiro-fåglarna med samma CITES-dokument som Didi visat för oss efter det att vi först mött honom i Lomami i mars 2011.*

Dr. John Hart är vetenskaplig direktör för Lukuru Foundation i Kinshasa, Demokratiska Republiken Kongo. DRC-studien om papegojor var ett samarbetsprojekt mellan Lukuru Foundation's Tshuapa, Lomami, Lualaba (TL2) projekt baserat i Kinshasa och SOS Nature, baserat i Kisangani med stöd av Birdlife International.

Kan besökas på nätet: www.bonoboincongo.com.

Kappapegojan | En sydafrikansk endemisk art

KAPPAPEGOJOR (*Poicephalus robustus*) är endemiska i Sydafrika och populationerna är hotade då det kanske finns mindre än 1 600 fåglar i det fria. Tidigare hade denna skogsspecialist en mera vid utbredning men är nu begränsad till fläckar i en mosaik i den afrobergiga skogen i Eastern Cape, KwaZulu-Natal samt en mindre population längre norrut i Limpopo-provinsen. Faktorer som bidrar till papegojornas minskande antal varierar beroende på plats men inkluderar förlust eller ändringar i deras skogshabitat, brist på föda och häckningsmöjligheter, illegal jakt för handel, sjukdomar (särskilt "Psittacine Beak and Feather Disease virus"), rovfåglar och en accelererad klimatändring.

Som FÖDO-NOMADER rör sig Kappapegojorna mellan de olika skogsområdena och söker efter frukter. De frukter de föredrar är de från "yellowwood trees" (*Afrocarpus/Podocarpus* sp.) som säsongsmässigt ger lite oförutsägbart med frukt, ibland med långa intervall. Följaktligen kan papegojorna inte lita på denna särskilda och viktiga frukt varje år utan under resten av året så försörjer sig Kappapegojorna på andra frukter i skogarn, särskilt de frukter som har kärnor. Räcker inte detta gör de råder utanför skogarna till olika platser för att söka föda, även kommersiella fruktträdgårdar och andra trädgårdar.

RÖRELSER OCH SÄSONGSMÄSSIGA VARIATIONER i födomönstret hos Kappapegojorna visar på betydelsen av kontakter mellan naturliga skogspartier inom afrobergen. Att förstå födobeteendena som driver papegojornas rörelser mellan olika skogspartier är väsentliga för att planera effektiva bevarandestrategier.

Vidare är det kritiskt att förstå hoten med virussjukdomen "Psittacine Beak and Feather Disease" (Pbfd) och hur den kan verka i synergi med andra processer såsom i tillgängligheten av olika födokällor och ett ökande svårare och sämre klimat.

Prof. Colleen Downs, University of KwaZulu-Natal

World Parrot Trust har stött arbete med att rädda Kappapegojor sedan mitten av 1990-talet. Här tar vi upp fyra huvudsakliga projekt och de personer som arbetar med dem. Alla är motiverade att föra fram ny kunskap om denna viktiga art som handlar om att skydda fåglarna och deras unika och hotade habitat.

Bildtext:

Kappapegojor finns mestadels i tre sydafrikanska provinser, nämligen Eastern Cape, KwaZulu-Natal och en mindre population i Limpopo Province i norr. Bevarandeansträngningar omfattar plantering av träd, habitatskydd, utbildning och forskning vad rör sjukdomar och genetik.

Kappapegojans stora dag

Den första nationella räkningen, känd som "Cape Parrot Big Birding Day" (CPBBDD), har hållits årligen sedan 1998. CPBBDD involverar ett stort antal frivilliga som räknar antalet fåglar vid viss plats. Dessutom ger man kritisk information åt CPBBDD som stöd åt bevarandet av papegojorna. Även lokala samhällen och ungdomar engageras i studien och i skyddet av en av deras mycket speciella och unika fåglar.

Fastän det primära målet för den årliga CPBBDD är att uppskatta populationsantalet i det vilda har den också gett värdefull insikt i andra aspekter om Kappapegojans ekologi. Information om rörelser och säsongsmässiga variationer och förändringar i födomönstren har bidragit till att visa naturliga skogspartiets viktiga roll. Frivilliga för CPBBDD samlar också data om olika hotade arter i både skogsmiljö och närliggande vall, vilket lett till viktig information för stöd av ekosystemen.

2013 var åtminstone 225 frivilliga posterade vid 84 lokaler i tre provinser. Trots dåligt väder gav två räkningar 1 182 och 1 317 papegojor. Maximumantalet som sågs i vart och ett av de tre områdena visar att det räknats och fanns åtminstone 1 402 papegojor (CPBBDD 2013).

Prof. Colleen T. Downs och Lorinda Hart
School of Life Sciences, University of KwaZulu-Natal

Människor, papegojor och träd som ger liv

"Cape Parrot Project", Kappapegojprojektet, syftar till att undanröja alla nutida utrotningshot mot den hotade Kappapegojan genom att använda samhällsbaserade bevarandeaktioner som baseras på empirisk kvalitetssäkrad forskning. Tre år med datainsamling i östra Kapprovinsen tyder på svåra utbrott av PBFD-virus i den vilda populationen som kan länkas till flaskhalsar i tillgången på föda mellan januari och mars varje år.

Vi har nu planterat 22 000 inhemska träd, satt upp 258 holkar och etablerat 35 mindre plantskolor.

Vi kommer att under 2014 ta fram ny teknik för att förbättra tillgången på naturlig föda vid passande platser genom att använda ljud för att manipulera stora flockars lokala rörelser. Vi syftar att uppmuntra papegojor genom att använda utarmade skogsområden som potentiella födoplatser som lokalbefolkningen inte effektivt kan undersöka.

Vi stödjer också bättre markanvändning genom att undervisning i lokala samhällen om att låta sköta och plantera inhemska träd i och runt kritiska skogsområden.

Vårt nästa mål är att till 2023 med lokalbefolkningen plantera 1 miljon träd och sätta upp 1 000 holkar längs Amathole Mountain Range.

Rutledge S. Boyes,
University of Cape Town, South Africa

Limpopos sista Kappapegojor

Oro över närvaron av PBFD i populationer i Eastern Cape Province och KwaZulu-Natal fokuserade på den potentiala betydelsen av en liten population, isolerad över 800 km norrut i Sydafrika.

Som svar på sjukdomar har ett systematiskt observationsprogram initierats 2012. Tidiga uppskattningar visar att populationen kunde vara färre än 100 individer med en största flock om 30 fåglar. Viktigt är att ett antal yngre fåglar har setts vilket är ett positivt tecken för framtiden.

Om än inga kliniska tecken har setts på PBFDF så har existensen av detta virus bekräftats i denna population genom att använda genetiska tester på blod och på fjädrar.

Förutom verksamhet genom observationer har ett utbildningsprogram etablerats för att engagera barn att bevara papegojor och andra skogsfåglar. Som del i programmet deltar barn med att plantera inhemska träd runt skolorna. Vid vissa tider under året så tar Kappapegojorna föda i och runt byarna och i framtiden kan dessa träd vara kritiska välkomna resurser för fåglarna och andra djur.

David Letsoalo, Kurisa Moya
Prof. Craig Symes, University of the Witwatersrand

Genetiskt forskningsprojekt om Kappapegojor

Det kvarstår en debatt om Kappapegojornas taxonomiska status. Medan några texter och myndigheter anser det vara en särskild art anser andra att det är en underart av *Poicephalus robustus* tillsammans med ”Grey-headed” (*P.r. suabelicus*) och ”Brown-necked” (*P.r. fuscicollis*) som finns i södra, östra och västra Afrika. Eftersom taxonomisk klassificering har ett antal viktiga implikationer som underlag för bevarandepolicy så måste de senaste verktygen och teknikerna användas för att lösa denna debatt.

De huvudsakliga målen med den genetiska studien är att etablera den genetiska relationen mellan populationerna av Kappapegojor och deras nära släktingar, att bestämma den genetiska diversiteten i den regionala populationen och att testa trovärdigheten hos vissa genetiska markörer för identifikation av misstänkt illegalt inkomna fåglar till regionen och till populationen vad avser ursprung och härstamning.

(övers. anm.: Lars: I svensk nomenklatur benämns *Poicephalus robustus robustus*, *P. robustus suabelicus* och *P. robustus fuscicollis* samtliga som Kappapegojor).

Riël Coetzer, University of KwaZulu-Natal. Riël's PhD ledd av Dr. Sandi Willows-Munro samt professorerna Colleen Downs och Mike Perrin.

PsittaNyheter

Tack, Gilsons testamente

Fru Mary Denise Gilson som avled den 9e september 2012 tillbringade mycket av sin tid med skötseln av olika djur och var en hängiven ägare av papegojor. Hon demonstrerade sin kärlek till djur i sitt val att stödja växt- och djurliv i gåvor i sitt testamente och det inkluderade ett substantiellt arv till World Parrot Trust.

Vi är tacksamma till WPT-medlemmen herr Barrie Ashford som var fru Gilsons vän sedan länge, testamentsexekutor och för hans hjälp med hennes egendom samt för fotot och bakgrundsbeskrivningen av fru Gilson, hennes make Stanley och deras vän den blågula aran Harold.

Herr Ashford träffade fru Gilson, som var känd som Denise, när hon bodde i Stapleton nära Bristol, där hennes man var praktiserande läkare. Paret hade varit involverade i en allvarlig bilkrasch i Österrike vilket tvingade Denise att flygas tillbaka med flygambulans till England. Det var herr Ashford som bodde nära och som också var araägare som skötte om henne och också tog hand om Harold. De två arorna träffades ibland och ropade till varandra från respektive trädgård och det var efter ett av deras möten som Harold lade ett ägg.

Under 1970-talet flyttade Gilsons till Trebarvah House i Constantine i Cornwall och herr Ashford besökte dem tillsammans med sin ara Magoo. Båda var vid god hälsa 2007 när fotografiet togs. Dr Gilson avled 2008 och fru Gilson oroade sig för naturen och önskade gynna djur i sitt testamente.

Vi är Gilsons mycket tacksamma och försäkrar att deras gåva kommer att gynna papegojsläktet och forma WPT's åtaganden kommande år.

Nyheter

Behov av frivilliga som hjälper till med papegojor

Kom och hjälp till med rehabiliteringen och frisläppandet av illegalt fångade och skadade papegojor i Karibien. Den gulskuldrade amasonpapegojan är en skyddad art och Echo, en NGO på ön Bonaire, är hängiven deras bevarande.

Vid vår enkla anläggning så sköter vi tidigare skadade fågelungar som har konfiskerats, rehabiliterats, efter exempelvis kollision med bilar, vi sköter ex-sällskapsfåglar med övervikt eller ser helt enkelt efter våra existerande och frisläppta flockar. Men det är inte allt, vi utför också forskning, habitatåterställning och utåtriktade aktiviteter samt information. Engagemanget kräver ett minimum av 2 veckor och upp till 3 månader är möjligt.

☐☐ info@echobonaire.org

☐☐ www.psittascene.org

Ljusröda aror frisläppta

Den 6e september släpptes 6 ljusröda aror vid Parque Arqueologico Ruinas De Copan, en nationalpark och Maya-arv i Honduras. Det var den tredje frisläppningen vid denna plats. Två av fåglarna hade uppfötts i fångenskap, två hade räddats från jägare och två var rehabiliterade sällskapsfåglar. Fåglarna förenade sig med 25 andra fritt flygande aror som nu anser parken vara sitt hem. Över 100 besökare hejade vid fåglarnas frisläppning. På plats var också USAs ambassadör Lisa Kubiske (i förgrunden) som öppnade för fåglarna.

BOKRESCENSION av Rowan Martin

Parrots of Africa, Madagascar and the Mascarene Islands: Biology, Ecology and Conservation av Mike Perrin

Papegojorna som lever i Afrika, Madagaskar och Maskarenerna är en fascinerande och speciell grupp och förtjänar behandling på djupet och det får de i denna nya bok av Mike Perrin. Professor Perrin, direktör för "Research Centre for African Conservation" vid "University of KwaZulu-Natal", har forskat om Afrikas papegojor i över 20 år och lett åtskilliga projekt och avslöjat många hemligheter som berör flera arter. Han är väl kompetent att skriva denna bok som sammanfattar många av hans egna och sina elevs forskningsresultat likväl som andra personers forskning.

Boken är delad i två distinkta delar. Den första består av 10 kapitel som vart och ett täcker skilda aspekter av biologi, ekologi och bevarande. Varje kapitel omfattar en fyllig bakgrund till det ämne den fokuserar på och nyckelfrågor illustreras med exempel och fallstudier. För specialister och läsare med ett omätligt intresse finns ett stort antal figurer och tabeller som beskriver forskningsresultat som tagits från den primära vetenskapliga litteraturen. Den andra delen består av serier av arter som var och en följs av utbredningskartor och ett stort antal foton. Dessa foton av vilka några visar aspekter på arternas beteende är olika de som kan finnas på andra håll inom litteraturen.

Fastän denna bok är skriven på universitetsnivå finns det något i den för alla som är intresserade av ekologi och bevarande av papegojor. Som referens för afrikanska papegojor är den ett välkommet tillskott till papegojlitteraturen.

Händelser; IAATE 2014

Februari 5-8, 2014, Dallas, Texas USA

“International Association of Avian Trainers and Educators” (IAATE) 22a åriga konferens hålls i Dallas, Texas med resor i fält, arbetsmöten, talare och nätverksaktiviteter.

IAATE grundades för att främja kommunikation, professionalism och samarbete bland de som är hängivna fågelvetenskapen genom övningar, publika utställningar, forskning, djurhållning/skötsel, bevarande och utbildning.

□□ www.iaate.org

Eftersom det här är sista PsittaScene-numret för 2013 önskar vi översättare **Tiina och Lars en God Jul och Gott Nytt År**

PS. Vi är aktiva på Facebook World Parrot Trust Sweden (Scandinavia). Stöd oss gärna så att denna sida får spridning. Ni kan också bidra med material genom att skicka det till:

sweden@worldparrottrust.org eller wptlars@gmail.com

Kom gärna ihåg att gärna utan påminnelse förnya er prenumeration för 2014 och därmed stödja våra kära papegojor i världen. Bäst sker det genom att direkt betala över nätet till England. Annars går det bra per bankgiro SEB 373-9505 (325:-) så överflyttar jag sedan medlen direkt till England.